Міністерство освіти і науки України

Національний технічний університет

«Дніпровська політехніка»

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

для практичних занять з дисципліни

"АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА"

для студентів спеціальності 035. "Філологія"

Методичні матеріали для практичних занять з дисципліни "Актуальні проблеми перекладознавства" для студентів спеціальності 035 "Філологія" / Т. М. Висоцька - Д.: НТУ «ДП», 2020. - 14 с.

Укладач:

Т. М. Висоцька

Затверджено рішенням науково-методичної комісії спеціальності 035 «Філологія» (протокол № 1 від 31.08.2020).

Подано методичні рекомендації для організації практичних занять з дисципліни «Актуальні проблеми перекладознавства». Матеріали містять перелік основних питань, що повинні розглядатись на практичних заняттях курсу та літературні посилання. Призначено для студентів-бакалаврів освітньо-професійної програми «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська» спеціальності 035 «Філологія».

Відповідальна за випуск: завідувач кафедри перекладу, к. філол. н., доц., Введенська Т.Ю.

ПЕРЕДМОВА

Дисципліна «Актуальні проблеми перекладознавства» відноситься до професійного циклу.

Курс має зв'язок з дисциплінами, що становлять стандарт фундаментальної філологічної освіти (загальне мовознавство, теорія та практика основної іноземної мови, теорія та практика рідної мови, теорія та практика перекладу), а також із загально-гуманітарними дисциплінами (лінгвокраїнознавство, культурологія)

Мета вивчення дисципліни «Актуальні проблеми перекладознавства» – формування у студентів компетенції перекладацької діяльності. Така мета передбачає розв’язання наступних **завдань**:

- ознайомити студентів з базовими поняттями перекладознавства;
- висвітлити основні проблеми перекладознавства;
- охарактеризувати процес перекладу та його закономірності;
- розкрити сутність міжмовних перекладацьких відповідників різного рівня;
- описати перекладацькі трансформації;
- формувати навички аналізу конкретних перекладних текстів;
- формувати перекладацькі навички та уміння передачі інформації з однієї мови на іншу в усній та письмовій формі.

Указані завдання визначають формування у студентів наступних **знань** про:

- переклад як подвійний інтерпретаційно-породжувальний дискурс.
- види перекладів, специфіку усного та письмового перекладів,
- моделі й установки перекладу,
- еквівалентність і її типологію;

– проблему інформації та її типи;

– трансформації в перекладі та їхню класифікацію;

– лексичний аспект перекладу;

– граматичний аспект перекладу;

– прагматичну відповідність текстів оригіналу та перекладу;

– фонетичний аспект перекладу;

– перекладацькі стратегії та тактики.

Тема 1: «ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО» ЯК ЛІНГВІСТИЧНА ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ

1. Об’єкт, предмет і завдання курсу «Актуальні проблеми перекладознавства».
2. Текст як посередник процесу перекладу.
3. Розділи перекладознавства.

Тема 2: ПЕРЕКЛАД: ПРОБЛЕМА ДЕФІНІЦІЇ ТА ТИПОЛОГІЯ

1. Проблема дефініції перекладу.
2. Типологія перекладів.

Тема 3: ПРОБЛЕМА ЕКВІВАЛЕНТНОСТІ В ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ

1. Дефініція еквівалентності в перекладознавстві.
2. Типологія еквівалентності в перекладознавстві.
3. Залежність еквівалентності від типу перекладного тексту.
4. Трансформації як спосіб досягнення еквівалентності.

Тема 4: ІНФОРМАЦІЯ ЯК ОСНОВА ПЕРЕКЛАДУ

1. Дефініції інформації.
2. Типологія інформації в перекладознавстві.

2.1. Денотативна інформація.

2.2. Конотативна інформація.

2.3. Прагматична інформація.

Тема 5: МОДЕЛІ ПЕРЕКЛАДУ

1. Денотативна (ситуативна) модель перекладу.
2. Семантична модель перекладу.
3. Інформативна модель перекладу.
4. Трансформаційна модель перекладу.
5. Модель перекладу із мовою-посередником.
6. Психолінгвістична модель перекладу.
7. Комунікативні моделі перекладу.

8. Дискурсивна модель перекладу.

Тема 6: ФОНЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ПЕРЕКЛАДУ

1. Транслітерація як прийом відтворення графічної форми іншомовного слова.
2. Транскрипція як прийом відтворення звукової форми іншомовного слова.
3. Комбінація транскрипції та транслітерації.
4. Фонографічна заміна за традицією.
5. Зміна ритміко-мелодійного малюнка віршів.

Тема 7: ГРАМАТИЧНИЙ АСПЕКТ ПЕРЕКЛАДУ

1. Трансформації на словотвірному рівні
2. Трансформації на морфологічному рівні

2.1.Категорійна заміна.

2.2.Частиномовна заміна.

2.3.Заміна морфологічних засобів лексичними.

3. Трансформації на синтаксичному рівні

3.1.Заміна сполуки словом і навпаки.

3.2.Заміна синтаксичного зв’язку у словосполуках і реченнях.

3.3.Членування речень.

3.4.Об’єднання речень.

3.5. Додавання й опущення мовних одиниць і конструкцій.

3.6. Перестановки.

Тема 8: ЛЕКСИЧНИЙ АСПЕКТ ПЕРЕКЛАДУ

1. Міжмовні лексичні відповідники.
2. Денотативний аспект лексичних трансформацій.
3. Конотативний аспект лексичних трансформацій.
4. Номінативний аспект лексичних трансформацій.

Тема 9: ПРАГМАТИЧНИЙ АСПЕКТ ПЕРЕКЛАДУ

1. Переклад фразеологічних одиниць.
2. Фігуративні прагматичні трансформації.
3. Прагматичні концептуальні перетворення в перекладах.
4. Аксіологічні прагматичні трансформації.
5. Мегатекстові трансформації в перекладах.

Тема 10: ПРОБЛЕМА ЛАКУН І РЕАЛІЙ В ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ

1. Лакуни. Типологія лакун.
2. Реалії. Класифікація реалій в перекладознавстві.
3. Прийоми перекладу реалій.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ ДЖЕРЕЛА

Базова

1. Кальниченко о.а. Актуальні питання сучасного перекладознавства (матеріали кафедри – електронний ресурс)
2. Baker M., Saldanha G. (Eds.) Routledge Encyclopedia of Translation Studies – London and New York: Routledge, 2008. – 689 pp.
3. Holmes J. S. The Name and Nature of Translation Studies // Holmes J. S. Translated Papers on Literary Translation and Translation Studies – Amsterdam, Rodopi, 1988 – P. 66 – 80.
4. Gentzler E. C. Contemporary Translation Theories // Gentzler E. C. – London: Routledge, 2001. – 232 pp.
5. Pym A. Exploring Translation Theories // A/Pym. – London and New York: Routledge, 2010. 200 pp.
6. Munday J. Introducing translation studies: theories and applications// Jeremy Munday. – London and New York Routledge, 2008. – 240 pp.
7. Toury, G. Descriptive Translation Studies and Beyond. – Amsterdam & Philadelphia: Benjamins. – 1995. – 311 p.

Допоміжна

Тема 1

1. Baker M. Translation Studies // Baker M. (ed.) Routledge Encyclopedia of Translation Studies – London and New York, Routledge, 1998 – P. 277–280.
2. Lambert, José & Hendrik Van Gorp On Describing Translations // Hermans, Theo (ed.) *The Manipulation of Literature.* London & Sydney: Croom Helm, 1985. – P. 42-53.
3. Malmkjaer, Kirsten 2005. *Linguistics and the Language of Translation.* Edinburgh: Edinburgh University Press.
4. Munday, Jeremy 2001. *Introducing Translation Studies. Theories and Methods.* London & New York: Routledge.
5. Pym, Anthony 1998. *Method in Translation History.* Manchester: St. Jerome.
6. Toury, Gideon 1995. *Descriptive Translation Studies and Beyond.* Amsterdam: John Benjamins.
7. Snell-Hornby, Mary 2006. *The Turns of Translation Studies. New Paradigms or Shifting Viewpoins?* Amsterdam: John Benjamins.
8. Tarvi, Ljuba 2006. Translation Models: Any Order in This Medley? In Mike Garant (ed.) *Current Trends in Translation Teaching and Learning, Helsinki Department of Translation Studies Publications II.* Helsinki: University of Helsinki, Department of Translation Studies, 133-152.
9. Vandepitter, Sonia 2008. Remapping Translation Studies: towards a translation studies ontology. *Meta* 53:3.
10. Venuti, Lawrence (ed.) 2000. *The Translation Studies Reader.* London & New York: Routledge.

11. Williams, Jenny & Andrew Chesterman 2002. *The Map. A Beginner's Guide to Doing Research in Translation Studies.* Manchester: St. Jerome.

Тема 2

1. Демьянков В.З. Прототипический подход // Краткий словарь когнитивных терминов / Кубрякова Е.С., Демьянков В.З., Панкрац Ю.Г., Лузина Л.Г. Под общей редакцией Е.С. Кубряковой. М.: Филологический факультет МГУ им. М.В. Ломоносова, 1996. – С.140–145.
2. Кальниченко О.А., Подміногін В.О. Есе «Місія перекладача». Вальтер Беньямін про перекладність та «чисту мову» на тлі німецької перекладацької традиції // Вісник Сумськ. держ. ун-ту, №3, серія «Філологічні науки». – 2004. – С. 177–184.
8
3. Baker M. Corpus-based translation studies: The challenges that lie ahead // Somers, H. (Ed.)/ Terminology, LSP and Translation. – Amsterdam: Benjamins, 1996. – P. 175–186.
4. Chesterman, A. Interpreting the Meaning of Translation // A Man of Measure: Festschrift in Honour of Fred Karlsson. A special supplement to SKY Journal of Linguistics, 2006, vol. 19. – P. 3–11
5. Frawley, W. Prolegomenon to a Theory of Translation // Frawley, W. (ed.) / Translation: Literary, Linguistic, and Philosophical Perspectives. - Newmark: University of Delaware Press, 1984. – P. 54–98.
6. Halverson, S. L. Translation Studies and Representative Corpora: Establishing Links between Translation Corpora, Theoretical/Descriptive Categories and a Conception of the Object of Study // Meta, 1998, v. XLIII, #4. – P. 631–651.
7. Laviosa-Braithware, S. Universals in translation // Baker M. (ed.) / Routlege's Encyclopedia of Translation Studies. – London and New York: Routledge, 1998. – P. 288–291.
8. Mauranen, A., Kujamaki, P. (eds.) Translation Universals. Do they exist? Amsterdam & Philadelphia, PA: John Benjamins**,** 2004. – 224 p.
9. Rosch, E. Prototype Classification and Logical Classification: The Two Systems// Scholnick (Ed*.) /* New Trends in Cognitive Representation: Challenges to Piaget's Theory. – Hillsdale, N.J.: Lawrence Erlbaum Associates, 1981. – P. 73–86.
10. Stecconi, U. Interpretive semiotics and translation theory: the semiotic conditions to translation // Semiotica, 2004, # 150. – P. 471–489.
11. Steiner, G. After Babel: Aspects of Language and Translation. – London, Oxford and New York: Oxford University Press, 1975. – 560 p.
12. Tymoczko, M Computerized corpora and the future of Translation Studies // Meta, 1998, vol. 43, #4. – P. 652–659.
13. Wittgenstein, L. Philosophical Investigations. – London: Prentice Hall, 1999. – P. 250.

Тема 3

1. Дзера О.В. Жанри художнього перекладу / О. В. Дзера // Записки перекладацької майстерні. 2000–2001. – Л.: ЛНУ, 2001. – Т. 1. – С. 18–37.

2. Bastin, G. L. Adaptation / G. L. Bastin // Baker M. (ed.) Routledge Encyclopedia of Translation Studies. – London and New York: Routledge, 1998. – P.5 – 8.

3. Derrida, J. Des Tours de Babel / J. Derrida // Graham, J. (ed.) Difference in Translation. – Ithaca: Cornell University Press. – 1985. – P. 165 – 204.

4. Jakobson, R. On Linguistic Aspects of Translation / R. Jakobson // Venuti L. (ed.) The Translation Studies Reader – L.; N.Y.: Routledge, 2000. – P. 113 – 118. В рос. перекладі: Якобсон Р. О лингвистических аспектах перевода./ Р. Якобсон // Роман Якобсон. Избранные работы. – М. : Прогресс. – 1985. – С. 361—368.

5. Lefevere, A. Literature, Comparative and Translated / A. Lefevere // Babel, #2. – 1983. – P. 70 – 75.

6. Newmark, P. Approaches to translation / P. Newmark. – Oxford: Pergamon Press. – 1982. – .

7. Robinson, D. Pseudotranslation/ D. Robinson // Baker M. (ed.) Routledge Encyclopedia of Translation Studies. – London and New York: Routledge, 1998. – P.183 – 185.

8. Schleiermacher F. Uber die verschiedenen Methoden des Ubersetguns / F. Schleiermacher // Das Problem des Übersetzens / Ed. H. J. Störig, – Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1963.– S. 38–70.

9. Vinay J.-P, Darbelnet, J. Comparative Stylistics of French and English: A Methodology for Translation / J.-P. Vinay, J. Darbelnet // Venuti L. (ed.) The Translation Studies Reader– L.; N.Y.: Routledge, 2000. – P. 84 – 93.

Тема 4

1. Кальниченко О.А., Подміногін В.О. Переклад vs адаптація// Вісн. Харк. нац. ун-ту ім. В.Н. Каразіна. – 2004. – N 636. – С. 201–206.
2. Радчук В.Д. Протей чи Янус? (Про різновиди перекладу) [Електрон. доступ]: http://radchuk.novamova.com.ua/pereklad_4.htm
3. Райс К. Классификация текстов и методы перевода / К. Райс // Вопросы теории перевода в зарубежной лингвистике». М.: Наука, 1973. – С. 202—228.
4. Chesterman A. Translation typology / A. Chesterman // Veysberg and I. Zauberga (eds), The Second Riga Simposium on Pragmatic Aspects of Translation. – Riga: University of Lathvia, 2000. – P. 49-62.
5. Folkart B. Translation and the Arrow of Time / B. Folkart // TTR, v. 2. # 1. – P. 19-50.
6. House J. A Model for Translation Quality Asseesment / J. House. – Tubingen: Narr, 1977. – 320 p.
7. Jakobson R. On Linguistic Aspects of Translation / R. Jakobson // R. A. Brower (Ed.), On Translation.. - New York, 1966, p. 232-239.
8. Newmark P. Approaches to translation. / P. Newmark. – Oxford: perganon Press, 1981. – 357 p.
9. Nord C. Translating as a Purposeful Activity / C. Nord. – Manchester: St. Jerome Publishing, 1997. – 420 p.
10. Reiß, K./Vermeer, H. J. Grundlegung einer allgemeinen Translationstheorie / K.Reiß, H. J. Vermeer– 1984, Tübingen: Niemeyer. – 256 s.
11. Sager J. What Distinguishes Major Types of Translation? / J. Sager // The Translator, v. 4, #1. – P. 69-89.

Тема 5

1. Bassnett, S., Lefevere A. (eds.) Translation, History, and Culture. – London: Pinter Publishers, 1990.
2. Even-Zohar, I. Polysystem Studies, Durham, NC. Duke University Press, special issue of Poetics Today, 11 (1).
3. Fawcett, P. D. Translation and Power Play //The Traslator, vol.1, #2, 1997. – P. 177–92.
4. Gentzler, E. C. Contemporary Translation Theories. – London: Routledge, 1993.
5. Hermans, T. (ed.) The Manipulation of Literature: Studies in Literary Translation. – New York: St Martins Press,1985.
6. Lefevere, A. Translation, Rewriting & the Manipulation of Literary Fame. – London and New York: Routledge, 1992.
7. Lefevere A. Translation: Its genealogy in the West // Translation, History and Culture. L., 1995. P. 14–28.
8. Macura V. Culture as translation // Translation, History and Culture. L.: Cas-sell, 1995. P. 71–78.
9. Pohl K.-H. Translating the untranslatable. Approaches to Chinese culture // Translation und Interpretation. München: Verlag, 1999. S. 179–188.

10. Toury, G. Descriptive Translation Studies and Beyond. – Amsterdam/Philadelphia, John Benjamins, 1995.

Тема 6

1. Гарбовский Н.К. Теория перевода. – М.: Изд-во Моск. Ун-та, 2004. – 544 с.
2. House, J. Translation Quality Assessment: Linguistic Description versus Social Evaluation // Meta, vol. 46, # 2, 2001. – P. 243 – 257.
3. House, J. Quality of Translation // Routledge Encyclopedia of Translation Studies. – London: Routledge, 2000. – P. 197–200.
4. House J. Translation Quality Assesment: a Model Revisited. – Tubingen: Narr, 1997. – 222 p.
10
5. Kussmaul, P. Training the Translator. – Amsterdam: John Benjamins, 1995. – 324 p.
6. Larose, R. Méthodologie de l'évaluation des traductions// Meta, 1998, v. 43, #2. – P. 163–186.
7. Lörscher, W. The Translation Process: Methods and Problems of its Investigation // Meta, v. 50, #2, 2005. – P. 597–608.
8. Martínez Melis, N., Hurtado Albir, A. Assessment In Translation Studies: Research Needs // Meta, v. 46, # 2, 2001. – P. 273–289.
9. Neubert, A. Competence in Translation: A Complex Skill, How to Study and How to Teach it. // Translation Studies: An Interdiscipline. – Amsterdam: John Benjamins, 1995. – P. 414–436.
10. Nida E. Toward a Science of Translation. Leiden: Limes, 1964. – 340 p.
11. Nord, C. Text Analysis in Translation: Theory, Methodology, and Didactic Application of a Model for Translation-Oriented Text Analysis. – Amsterdam and Atlanta, Rodopi, 1991/ 2006. – 274 p.
12. Pym, A. Translation Error Analysis and the Interface with Language Teaching// Teaching Translation and Interpreting: Training, Talent and Experience / Dollerup, C.and A.Loddegaard, eds). – Amsterdam, John Benjamins, 1992. – P. 279–288.
13. Reiß, K. Möglichkeiten und Grenzen der Übersetzungskritik. Kategorien und Kriterien füreine sachgerechte Beurteilung von Übersetzungen. – München: Hueber, 1971. – 128 s.
14. Reiß, K. /Vermeer, H. J. Grundlegung einer allgemeinen Translationstheorie, 1984. – 240 s. Tübingen:Niemeyer.
15. Schäffner, C. Parallel Texts in Translation // Unity in Diversity? Current Trends in Translation Studies / L. Bowker, M. Cronin, D. Kenny and J. Pearson, eds. – Manchester, St.Jerome, 1998. – P. 83–90.
16. Seguinot, C. Interpreting Errors in Translation. // Meta, v. 25, #1, 1990. – P. 68–73.
17. Toury, G. Descriptive Translation Studies and Beyond. – Amsterdam & Philadelphia: Benjamins. – 1995. – 311 p.

18. Wagner, E., S. Bech, J. M. Martinez Translating for the European Union Institutions. – Manchester: St. Jerome Publishing, 2002. – 160 p.

Тема 7

1. Baker, M. Linguistics and Cultural Studies: Complementary or Competing Paradigms in Translation Studies// A. Lauer, H. Gerzymisch-Arbogast, J.Haller and E. Steiner (eds) Übersetzungs-wissenschaft im Umbruch. Festschrift für Wolfram Wilss zum 70. Geburtstag, Tübingen: Günter Narr Verlag, 1996. – S. 9–19.
2. Bassnett S., Lefevere A. Constructing Cultures: Essays on Literary Translation. Clevedon: Multilingual Matters, 1998. – 168 pp.
3. Buden, Boris and Stefan Nowotny. "Cultural Translation: An Introduction into the Problem". Translation Studies, 2009. – Vol. 2 (2).
4. Buzelin, H Translations 'in the Making'// M. Wolf and A. Fukari (eds.) / Constructing a Sociology of Translation. Amsterdam and Philadelphia: John Benjamins, 2007. – P. 135–169.
5. Chesterman A. Questions in the sociology of translation// Translation Studies at the Interface of Disciplines /Edited Duarte, J.F., Assis Rosa A., Seruya T. – John Benjamins: 2006. P. 9–27.
6. D'hulst, Lieven. Cultural translation// A. Pym, M. Shlesinger and D. Simeoni (eds.) Beyond Descriptive Translation Studies. Investigations on homage to Gideon Toury, Amsterdam and Philadelphia: Benjamins, 2008. – P. 221-232.
7. Hermans, Theo. Translation, Irritation and Resonance// M. Wolf and A. Fukari (eds.) Constructing a Sociology of Translation. Amsterdam and Philadelphia: John Benjamins, 2007. – P. 57-75.
8. Hermans, Th. The Conference of the Tongues. Manchester: St Jerome, 2007.
11
9. Hofstede, G. Cultures and Organizations: Software of the Mind: Intercultural Cooperation and its Importance for Survival, Canbridge: McGraw-Hill, 1991. – 234 pp.
10. Katan D. Translating Cultures: An Introduction for Translators, Interpreters and. Mediators. – Manchester: St. Jerome Publishing, 1999. – 271 pp.
11. Kroeber A.L. and Kluckhohn C. Culture: a Critical Review of Concepts and Difinitions // Papers peabody Mus., 1952, 47, N 1. – P. 181.
12. Pym A. Method in Translation History, Manchester: St Jerome Publishing, 1998. – 240 pp.
13. Simeoni, D. Between Sociology and History. Method in Context and in Practice// M. Wolf and A. Fukari (eds.*)* Constructing a sociology of translation. – Amsterdam and Philadelphia: John Benjamins: 2007. – P. 187–204.
14. Tyulenev, Sergey Why (not) Luhmann? On the Applicability of the Social Systems Theory to Translation Studies". Translation Studies, 2009. – Vol. 2 (2).
15. Tymoczko M. Connecting the Two Infinite Orders: Research methods in translation studies // Crosscultural Transgressions/ Th. Hermans (ed.). – Manchester: St.Jerome Publishing, 2002. – P. 9–25.

16. Tymoczko M., Gentzler E. Translation and Power. – Amherst/Boston: University of Massachusetts Press, 2002. – 244 pp.
17. Vermeer, Hans JLuhmann's 'Social Systems' Theory: Preliminary Fragments of a Theory of Translation. Berlin: Frank & Timme, . 2006.
18. Wolf, M. The Female State of the Art: Women in the 'translation field'// A. Pym, M. Shlesinger and Z. Jettmarová (eds.) Sociocultural Aspects of Translating and Interpreting. Amsterdam and Philadelphia: John Benjamins, 2006. – P. 129–141.
19. Wolf, M. The Location of the 'Translation Field'. Negotiating borderlines Between Pierre Bourdieu and Homi Bhabha// M. Wolf and A. Fukari (eds.) Constructing a Sociology of Translation. – Amsterdam and Philadelphia: John Benjamins. – P. 109–119.

Інформаційні ресурси

- Філологія та лінгвістика - http://www.filologia.su/sociolingvistika
- Практика перекладу –
http://study-english.info/sites-for-translators.php,
http://terralinguistica.ru/island/Inet_for_translators.html
http://translation-blog.ru/sayty-i-stati/
www.links-guide.ru/**perevod**cheskie-portaly
www.li-terra.ru/blog/podborka/